

LITERATURA.

"Památece velikého mučedníka" je název vkusně upraveného spisku, který vydal vlastním nákladem Josef Křenek, Silver Lake, Minn. Je to několik přednášek k 500.letému výročí upálení Mistra Jana Husa, jež spisovatel přednesl v různých místech. V spisku nalézáme dvě básně, "Jubilejní povzdech" a "Hus a Kristus", a dále šest pěkných přednášek na následující témata: Hus a náboženství; Husova oběť; Hus a český národ; Hus a my; Hus a nový svět a Hus a český evangelik. Typografická úprava spisku, jehož tisk obstarala Národní tiskárna v Chicagu, je velice pěkná. Spisek možno každému doporučit. Možno jej dostati u spisovatele, Jednotlivé poštou za 27 centů, větší počet po 25 centech.

Nákladem university státu Iowa v Iowa City vyšel spisek, "The Plant Geography of the Lake Okoboji Region," jehož spisovatelem je známý botanik, prof. Bohu mil Šimek z university státu Iowa. Nákladem téže university vyšla brožurka "The Bohemians in Johnson County," jednající o prvních českých osadnících tohoto okresu. Dle tohoto spisku Čechové počali se usazovati v Johnson okrese v Iowě již v roce 1852. Spisek obsahuje také jména Čechů, kteří podíleli se v občanské válce. Je jich značně dlouhá řada. Spisek obsahuje informace o vzdělávacích snádech Čechů, o českých spolecích, církvích a pod. Je to pěkná práce, provedená s důkladností, jež je předností všech spisů profesora B. Šimka.

V Chicagu zreorganizována byla vydavatelská společnost "Amerického Občana," řádně jsou inkorporována. Předsedou společnosti zvolen známý pozemkový obchodník a notář p. J. F. Bambas a tajemníkem poslanec p. Jos. Plaček. Pod touto správou vydáno první číslo šestého ročníku Amerického Občana v bedlivé úpravě a

bsahu bohatého. V programu libuje vydavatelstvo všímat si v své řadě kulturního života česko-amerického, a referovati o důležitých událostech českých, všímat si politiky a poskytnouti čtenářům výběr dobré belletrie. Prvé číslo vypravuje o 28 stranách, s barevnou obálkou a jest obsahu pečlivě vybraného, svědčícího o zkušeném redakčním vedení. Řídícím redaktorem jest p. Josef Plaček a spolupracovníci Rudolf Hartwald, Otto Puerst, Wm. Kroužilka, Jos. Táborák a jiní. Společnost vykonává časopisní dílo, který po šest let vydáván a redigován byl Dagobertem Nováčkem a spojené takto týdeníky, jak v provolání se oznamuje, mají čtené odběratel v městě i na venkově. Ukázkové číslo bude každému zasláno. Administrace nalézá se v čís. 2346 S. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

HISTORIE TABÁKU.

Podává dr. Čeněk Zbrt.

O tabáku, jeho dějinách, škodě i užtku bylo již napsáno a vydáno tolik knih, že by z nich byla pěkná knihovna. Slavný historik Schlozer vyznamenal tabák výrokem: "Dějiny tabáku jsou pro světovou historii stejně tak zajímavým předmětem, jako dějiny velkého Tamerlana nebo dějiny říše asyrské." Tiedeman ve své knize o tabáku dokazuje, jakou úlohu zaujímá tabák ve světových dějinách jako bylina náboženská, léčivá, přepychová i modní, jako jedna z nejdůležitějších rostlin kulturních, obchodních, průmyslových a finančních. Proto se obrátil tabákem lékaři, přírodopisci, hospodáři, chemikové, továrníci, zákonodárci, kněží, mravokáři, básníci. Popsané sestavily před lety dějiny tabáku v zemích českých. Tuto podáváme další předpověky, hlavně na základě studie J. L. Holubého, otisku ze Slovenských Pokladů 1912, s novými vlastními dodatky.

První zpráva o tabáku dostala se do Evropy roku 1496 od misionáře na ostrově Haiti, Romana Pane. Pojmenoval tabák rostlinou opojivou (herba inebrians). Léčí, jak domorodci si zastrkují konce vidlaté třtiny do dírek nosových a třtinu drží nad doutnajícími listy, položenými na žhavé uhlí. Nástroji, takto upravenému, říkali "tabako", kterýžto název pak přenesli Evropané na bylinu. Vdechováním dýmu tabákového do nosu prý se při slavnostech obveselovali, opájeli a usnuli. Co se jim pak zdálo při omdlémím tomto, pokládali za zvěsti z říše nadzemské. Cestovatel Oviedo roku 1513 divil se, jak divná to rozkoš, opájet se kouřem, jakoby se vínem podnapil. Španělské kouření hned nápodobili, věřice, že útrapy hořstí jsou snesitelnější v tabákovém opojení. Nálezy starožitností v Mexiku potvrzují, jak rozmanité dýmky mivali Aztékové, hliněné i kamenné, pěkně vyřezávané v podobě lidských postav, ryb, hadů, žab. Jmenovali tabák názvem "pizicel" nebo "yetl", "najhiel". V Brazílii nazvali tabák "petau". Indiáni kouřili tabák, stožený v listech palmových. Kouř tabákový vdechovali nemocným do úst, do nosu, do uší, matky okouřovaly tabákem robátka.

Cestovatelé často popisují "dýmku pokoje míru" u Indiánů severoamerických. Bývala to dýmka veliká, uměle vyřezávaná z červeného mramoru, s dlouhým trubkem malovaným a s vyzdobenými okrasami z pestrého perí a zobáků ptáčích. Dýmka tato pokládala se za nástroj posvátný, obřadný a při zkoncování snah o mír, o udobření, kouřivají z ní požadem, jak kolem jsou rozsazeni. Kdo odmítne, vypoovídá nepřátelství. Indiáni nazývají druh hadec "tabákovým kamenem" nebo "dýmko-vým kamenem". Za povodně veliké zahynuli prý všichni rudokožci a proměnili se pak v tento červený kámen. "Veliký duch, pán života" seznámil prý Indiány, hašteřivě, stáje se potírající krvavými putkani, s kouřením tabáku a s dýmku míru. Shromáždili se všechny kmény indiánských. "Veliký Duch" ulomil kus červeného kamene, urobil dýmku, zapálil tabák a rozháněl kouř na všechny čtyři strany nad lidem se slovy: "Tento kámen jest červený a jest vaším tělem a patří vám všem. Robte z něho dýmky míru a kuřte a nich, když chcete mne ukrotiti a

vůli moji vyplniti." Při posledním zakouření proměnil se "Veliký Duch" v oblak tabákového kouře a vznášel se nad lidem shromážděným.

Semeno tabákové záhy zasívali Španělé v zahradách a pěstovali jako ozdobnou květinu a jako lék. Dodonaeus roku 1563 o Lobelius roku 1576 v herbářích podávali první popisy a vyobrazení tabáku. Obou těchto spisovatelů dovolává se náš Herbář Mathiolův. Vydány roku 1596 od Veleslavina a od lékaře Adama Hubera z Riesenbaehu. Tabák jest prý bylina u nás v zahradách obvyklá a má jméno od ostrova Tabaco. "Saft a nebo šťáva této byliny jako syrup přistrojena jest dobrá proti zastaralému kašli, proti třání prsu a podobným nemocem, které od studených, šlemovitých vlhkostí pocházejí. Tohoto saftu dává se dětem, však ne mnoho, proti škřkavkám a červům. Tato bylina zevnitř užívána má předivné moce: nebo teplotu, buďto amou, nebo v oleji z pomorančů usmaženou přikládají na hlavu i na žaludek bolavý od studených flusů. Vásk při tom i tu vlastnost má, že na lidi sen uvodí a ospalé činí. Přikládá se i na život proti červům, proti kamenu, bolestem materníku a podagry. Item na lišaje, nové i staré vředy, rány, pryskyřce a rakla; pročež i vodu z něj páli k vyčištění těchto neduhů. Proti bolesti zubů z přičiny studené vyuváží zubu nejprve šťávou, potom nadělavě z této byliny pilulí, kladou je na zub bolavý. Voda z tabáku destilovaná jest zdravá proti bolení zubů a hnilosti jejich. Delají také z tabáku znamenité a hojitelné masti na rány."

Jak se vedle kouření rozšířilo šupání tabáku, nawsvědčuje též zvláštní bulla papeže Urbana VIII., která zapovídá světským a zejména duchovenstvu v kostele šupání, že se kyčláním ruší podobu. Vyprávělo se, že roku 1692 bylo prý za živa zadrženo pět mniců v San Tagu za to, že v noci na choru místo modliteb kouřili. Roku 1698 obnovil Inocenc XII. bullu proti šupání tabáku v kostelích, ale papež Benedikt XIII., etitel tabáku, bullu tuto zrušil roku 1724. Jak silně se šupalo, vysvětlá z nařízení vypočítavé vlády benátské roku 1657. Pronajala hotovení a prodej šupavého tabáku za 46.000 dukátů, za sumu na ten čas ohromnou.

Kouření šířili ponejvíce námořníci po návratu z Ameriky. Sám král anglický Jakub I. tak se rozložil nesmírnou zálibou v kouření, že vydal roku 1603 latinskou knihu pod názvem "Misocapnus" (Nepřítel dýmu), kde hrozil poklem. Kouření působí jen dým a všechny marnosti světa jsou dýmem. Kouření jest věsta, které se pak člověk nezaví. Tabák opojí a způsobí ztrestěnost v hlavě, jako marnost světská. Kouření podobá se peklu, vše to ohavná a smrdutá. Proti vyvodům Jakuba I. byl vydán spisek posměšný "Antimisocapnus". Roku 1663 přispěla k rozšíření tabáku morová nákaza, kde se užívalo tabáku jako léku a ochrany. Stoupaly daně a poplatky za prodej a pěstování tabáku; roku 1625 byl již monopol tabákový v Anglii zaveden. Roku 1665 vyčítali vrstevníci francouzskému ministru Leuovoisovi, že ve válece s Holandskem lépe zásojuje vojáky tabákem, nežli chlebem. U Němců ujal se název "pití", trinket, tabák.

Na začátku budil ovšem nevidaný zjev, pouštěti kouř z úst, mezi prostým lidem nemalé podivění. Venkované prohlašovali zločince za bytosti ďábelské, jež mohou sopiti ohně. Domýšleli se u nás Přibyslavští, když Švédové, oblehajíce Přibyslav, vdechovali a vydechovali kouř, že jsou spolčení s ďáblem. Uctivě podokouvali prý sedláci vojákové, když mu nabízel zapálenou dýmku. "Ne, ne, uilostpane ďáble, já se nekrmím ohněm."

Čechové dověděli se o kouření také ze styků z Turky. Heřman Černý z Chudenic na své cestě do Cařihradu roku 1644 ehočil prý na návštěvě k vezírům a dostalo se mu vesle kávy také zakouření. Jak mu tabák chutnal, neuvádí. Kníže Barthory roku 1576 podezřival sultána, jenž mu poslal tabák a skvostný čibuk, že ho chce otrávit. Dostal sávrat a kouření. Roku 1614 kníže Ruthlen Gábor nevděl si rady, co robiti s dýmku, když mu ji poslali z Turcka. Byl tedy tenkrát tabák ještě v Sedmihradsku neznámý, ale

již roku 1670 vydány jsou zákazy kouření a šupání a pokuty až do 600 K pěstovati tabák v zahradách.

Ve švýcarsku začali kouřiti roku 1653. Děti běhaly za kuřáky a pokřikem. Vrečnosti pokutovaly kuřáky, kteří byli staveni na pranýř a peněžité pokuty dávali. V Národním Museu v Mnichově podnes chovají posměšný obojek z dřevěných lulek (dýmek), který nosil kuřák přistžený na ostudu po ulici, jsa veden od buřtů. V téže době žijde i u nás škádli zidy, čenichajice k šatu jich: "Zide, máš tabák?"

Chvalofěcně tabáku dokazovali: Kdo studuje, duchem pracuje, musí kouřiti, aby všeclno rozumem jasně, zřetelně chápal. Ze zdravotních ohledů i ženy mohou kouřiti. Dým královské byliny tabákové udržuje život a zdraví, v samotě potěší, zbavuje svými obláčky starosti a hořkosti života. Tabák jest dobrý společník od rána do noci, na lačný život i po jídle. Jinak se dával na kouření ear Alchal Fedorovič, který na radu patriarchovy zakázal na Rusi prodej a kouření tabáku, neboť "co z út vychází, jest hřích". Zákaz trval až do doby Petra Velického, který jej odvolal. A tak rychle tabák kouřením i šupáním všude zdomácněl. Zejména s tabáčkami vzrůstal přepych. Paňovníci vyznamenalí učence, učence, vynikající osoby zlatými, stříbrnými tabáčkami, vykládanými drahokamy, ozdobenými drobnomalbou.

U nás oslavuje tabák v polovici století XVIII. ovčák v Kratonolích, Jiří Volný, káraje při tom kuráky a šupáky neměrně:

Radujte se, veselte se, dlouhý Honza tabák nese, pěkný rule, jako kule, chutná co zralá nyspule.

Mnohý prý raději tabák, než chleba, nabývá prý po něm zdraví. I babky u přeslice kouří, aby utišily bolení. Chlebě jest podpora života, tabák hořá nečistota; za chlebě se máme modliti, za tabák šerediti. Dr. Rada roku 1864 sebral v knize o tabáku posudky z té doby, kdy Volný básně skládal. Proslul starý satirický výrok Moliera: "Ať říkájí Aristoteles a celá filosofie, co chtějí; není tabáku nic rovného. Kdo bez tabáku živ jest, není hoden, aby živ byl. Obveseluje a čistí mozek. Vdechuje čist a enost všem, kteří ho používají." Odsouzení pod šibenici vyžadovali si za milost aspoň doušek tabáku z dýmky. Jak víno bylo básníkovi prý komoněm, tak tabák učencům byl pružnou myšlení. Roztržitý učence osopil se v době líbáněk na nežnou choť. "Tvými ustavičnými hubičkami uhasne mi dýmka!" I dokazovali učenci, že kroužící a rozptylující smráčky dýmu hlásají, jak křehký život náš podobně pomíjí, a šupavý tabák znamená, že člověk jest toliko prach a popel. Kdo žije svobodný, v bezženství, těší se prý v osamělosti obláčky svojí věrně vždy stejné milenky, dýmky, která ho neklame a neklame. Dýmka jest duše kuřákoví, kterou dýchá a myslí. Proti tomu odpůrci tabáku sbírali svědectví, že na příklad souseď J. Vaček se Skalici, zemřelý 20. června, 1862, v 95. roku, prokouřil, dle svých poznámek 4450 zl. Tak psal o něm Hlas, 1862, č. 174. R. 1863 neznámá dáma uveřejnila u nás prohlášení, aby mužové při každém stu doutníků kouřili o jeden méně, že by odříkáním získalo se pro Náprstkovo Průmyslové Museum velké podpory.

Mezi obhájece kouření a šupání postavil se u nás Rubeš: Dýmka a paklíček uherského dva jsou živly životy mého. Má-li dýmka dýmku býti, musí řádný troubel mti. A co dýmka bez troubele, to jest dívka bez přítele. Jenom o bou harmonie jim a jiným věnce víje, Nezakoušni kuřákové při svých dýmek kupování hledí jenom na kování. Neda, že i ženkové, nevěstu-li hledají, nehladí na chováni, na jiné se neptají, nežli také na "kování". Jak stoupá kouře sloup — klesá starost hloub. — Sejdou-li se tetinky u knoflíčky, řekí sladkou rozsoličku a žabují: "Paní toto, to mám muže, to je kúše. Ráno vstane, očma ještě uhoní, jít tu safienskou dýmku hledá, do vědeřky stopověstník kouř!" Kdo chce dýmku řádně posouditi, sám si musí umět dobře zaouchiti. Řádný kuřák dokoní si na dva, kouř jde vzhůru, vyklepá se prach. Tak se také s námi děje. Dožijem a duše vzhůru spáje, tělo chladno a

Zdravé, šťastné děti
a dorostlí lidé nalézají se v těch domácnostech, kde
DRA. PETRA
HOBOKO
Je domácím lékem. Vylučuje nečistoty ze soustavy tělesné a tvoří novou, bohatou, červenou krev a buduje pevné kosti a svaly. Připraveno z čistých zdravých dávacích kořenek a bylin zvířát se hořčiček pro děti a lidi slabé soustavy těla.
V užívání po více než sto let je časem zkoušeno a časem vyzkoušeno. Ne jako jiné léky, nelze ho dostati v lékárnách, ale dodává se lidem přímo od jediných vyrábětelů a majitelů. Adresujte: 19-29
DR. PETER FAHRNEY & SONS CO. 80. HOYNE AVE. Chicago.

Grocery obchod
V ČÍSLE 1242 JIŽNÍ 13. ULICE
(knižnímu známý Svačinův štor)
nyni nově upraven a vešměr čerstvými zásobami všeho druhu grocerie zásobil nový majitel
JOSEF J. SCHNEIDER
Veškeré zásoby jsou zaručeny a budou prodávány za ceny tak nízké jaké jsou ve městě. Zboží se dováží a objednávký možno učiniti též telefonem. Zavolejte Douglas 1824.

20c dobrá káva 20c
Zasláme kamkoliv naši výbornou kávu, ne méně jak 25 liber po 20 centech. Zboží rozdělíme dle přání na pěti neb 10-lib. balíčky. Pište si o vzorky této kávy na zkoušku.

OMAHA COFFEE MILL
Frank Zaloudek, majitel.
1904 So. 13. St., Omaha, Neb.

F. DVORÁK, prodávac vepřů. ART. ROGERS, prod. dobytka.
AL. POWELL, prodávac ovcl.
Dvořák Commission Co.
Telefonujte neb pište nám a dostanete bezodkladnou odpověď. —
Tel. So. 607 — Res. Phones: So. 2118 — So. 3780.
Room 216 Exchange Bldg., SOUTH OMAHA

DOBŘE PIVO JEST ZNAMENITÝ LÉK
FREMONT BREWING CO.
FREMONT, NEBRASKA,
vyrábí a lahvuje Pilsenské pivo. Co se týče chuti a jakosti, jest nejbližší importovanému.
Součástky tohoto piva, nejlepší slad, dělán z nejlepšího ječmene v našem pivovare a pravý český žatecký chmel jest používán. Obsahuje 3 procenta líhu a jest doporučován mnohými lékaři.
Cheete-li sobě pochutnati, objednejte sobě jednu bednu.

Commonwealth Life Ins. Co
FRANS NELSON, President
Západní společnost pro západní lid.
Pojištění v platnosti za \$10,000,000.
Nového pojištění získáno v r. 1914 — přes \$4,000,000.
Nejspolehlivější společnost v Nebrasece.
— UŘADOVNY: —
724 Omaha National Bank Building
W. J. MANSFIELD, český zástupce. 37-6m

Nejlépeším místem k nakupování stavebního dříví, jest
česká dřevařská ohrada,
Chicago Lumber Co.,
na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb. 4011
Čestí prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

Lee-Glass-Andresen Hardware Co.
PRODÁVÁ VE VELKÉM
Utěšené, vyráběné a lakované plechové nářadí. — Utěšený plech, železný plech a kováčské zboží. — Ostnatý dřev, hřebíky, nůžkové zboží, bicykly, stírače zbraň, kúbuje a sportovní zboží všeho druhu.
9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

jest prach. Pak si povadechneme nad dýmku se slovenským básníkem Sládkovičem: "S Bohem ostatna (poslední) fajocka, věrná družka moja! A keď ráz aj kosti moje v hlínu se zavínú, zem svoje smiecha obaje; a mojou tvoju hlínu!"

Adolf A. Tenopir,
Český právník.
Úřadovna: čis. 1325, roh 14. a William ulice
OMAHA NEBRASKA
Telefon: Doug. 8397.
— Volejtež notář —

Modní svět.

1202 — Dámské šaty s vestičkou nebo bez ní. — Štíh v 6 velkosteč: 34, 36, 38, 40, 42 a 44 palec míry přes prsa. Vyžadují 6¼ yd. 44-palecové látky na velikost 36 palec.

1413-1418 — Oblék s kabátem pro slečny a útlé ženy. — Kabát 1413, štíh ve 3 velkosteč: 16, 18 a 20 roků. — Sukně 1418, štíh v těch samých velkosteč a jest zapotřebí 3½ yardu 44-palecové látky. Vyžaduje to 2¾ yardu 44-palecové látky na zhotovení kabátu pro prostřední velikost. Sukně při dolním okraji měří 3 yardy. Toto jsou dva různé mustry, a nichž každý stojí 10c, takže nutno zaslat 20c.

1415 — Chlapecký oblek s bluzou a rovnými kalhotami. — Štíh ve 4 velkosteč: 3, 4, 5 a 6 let. Jest zapotřebí 2 yardy na bluzu a 1½ yardu 27-palecové látky na kalhoty pro velikost 3 roků.

1417 — "Guimpe" pro děvčata. — Štíh v 6 velkosteč: 4, 6, 8, 10, 12 a 14 roků. Vyžaduje 2 yardy 36-palecové látky na velikost 8 let.

Každý, kdo sobě předplati na některý z našich listů, obdrží jeden možní vesek štíh špině šarža. Další vesky za 10c jeden.
Uzasobujeme naše oděratelce, aby při objednávce vesek oděratelce nepomnuli udáti mimo naznačeného čísla, jestli míru aneb štíh.